

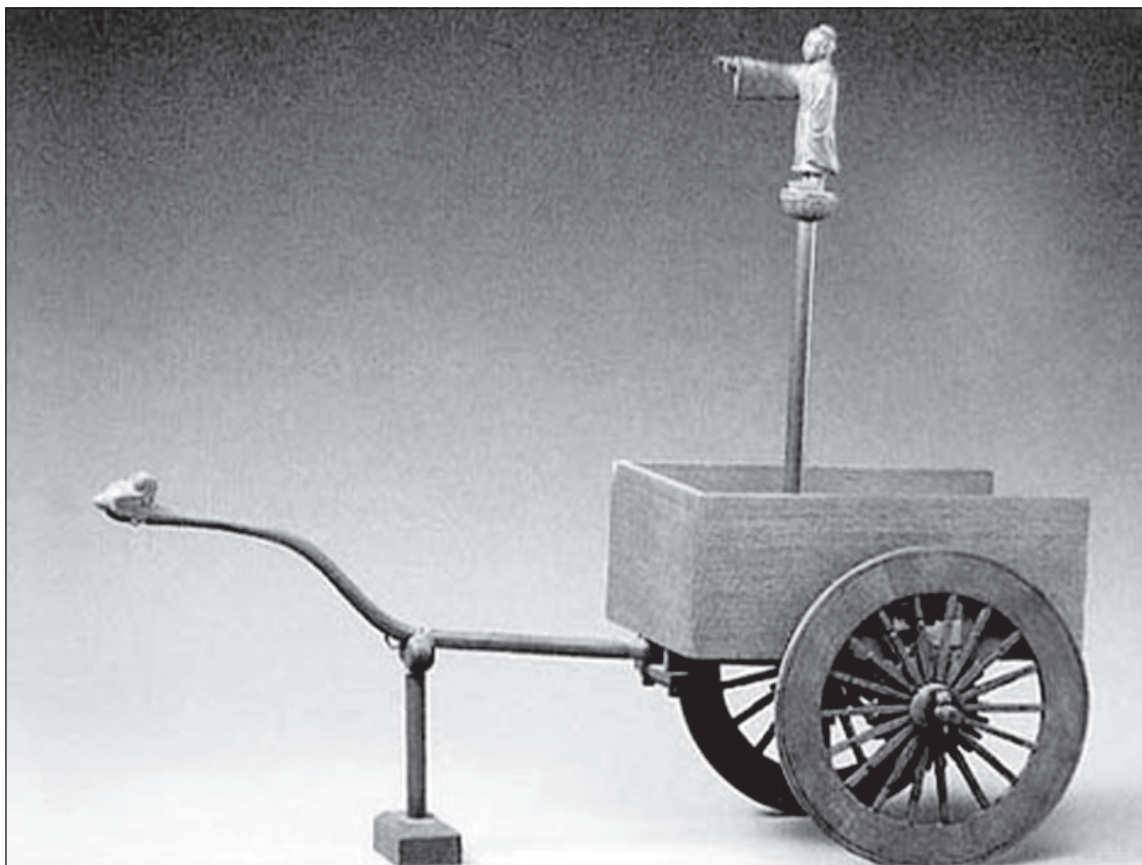
ЖЪЛТИЯТ ИМПЕРАТОР

Хуанди - жълтият родоначалник, жълтият господар, жълтият император в древнокитайската митология е герой. Наричат го още - блестящ владетел, височайши управник. Приеман е като олицетворение на магическите сили на земята, оттук и връзката с жълтия цвят на льоса. Култът към Хуанди първоначално е възникнал у рода Чън, където Хуанди е почитан като драконоподобното божество на гръмотевищата. В различни описания Хуанди има черти, сродяващи го с дракон, като един от основните тотеми на китайските предци. Приема се, че Хуанди е от рода Гунсун. Собственото му име е Сян юан (от сян - колесница, и юан - процеп на кола, каруца). Може би това име е заради един от подвизите на Хуанди - изобретяването на колесницата. Или пък виждането на някои изследователи за връзка с астралните представи за Хуанди като за съзвездие, наподобяващо голяма колесница. Според преданието, Хуанди е бил заченат от лъчите на мълния. Още с раждането си проговорил. Бил много висок на бой - повече от 9 чи - около 3 м. Видът му бил драконов, със слънчев рог, с четири очи, с четири лица. Четириочието и четириличето му би могло да се тълкува и като модел на четиримодулния модел на света характерни за древнокитайската митология. Същевременно с това четирите очи на Хуанди навеждат на изначалния шамански характер на този образ. Според представите от 6 в. пр. н. е. Хуанди е един от петте бога владеещи страните в света - божеството на центъра, фактически върховно небесно божество.

Изобретател

На Жълтия император отдават изобретяването на брадвата, чугурата (хаванче за стриване), лъка и стрелите, роклята и обувките. Той научил хората да леят камбани и жертвени триножници, да прокопават кладенци, да си майсторят каруци и лодки, някои музикални инструменти. Твърди се, че той е направил чудесен барабан от кожата на бога на гръмотевиците.

С неговото име се свързва продължаването на започнатото от Шън нун определяне лечебните свойства на растенията и началото на лечителството и медицината като науки. „Канонът на Жълтия император за вътрешността“ („Хуанди нъй цзин“) е най-древният китайски теоретичен трактат по медицина. Под формата на диалози между Хуанди, митичният китайски император, един от родоначалниците на китайската нация, и негови видни лекари, в трактата са формулирани представите за строежа и функционирането на човешкия организъм. Споменаването на някои от тях създава усещане за съвремение и актуалност като циркуляция на енергията, вторич-

ните съдове, органичните течности, мускули, форма и размери на костите, кръвта, чувствата, произходът и развитието на болестите и др.

Според преданията, сподвижниците на Хуанди - Цандзе и Жун Чън създават единият йероглифската писменост, другият - календара. Някои източници го определят като пионер в осмислянето и отделянето на женските от мъжките дрехи. От там насетне той е създавал дрехи за точно определени хора според пол и сан. Отначало копринените буби били диви. Хората не знаели какво да правят с тях, докато жената на божествения майстор Лейцзу, също толкова изобретателна като него, не научила китайците да добиват от тях нишки и да тъкат копринени тъкани. Съпругът пръв измайсторил беседка, а съп-

ругата му - подвижната беседка, позната като чадър.

Хуанди никога не седял на едно място. Прочиствал планинските склонове за посеви, прокарвал пътища.

Лейцзу, старшата му жена, му родила двама сина - Сюан Сяо и Чан И. От различни жени Хуанди имал общо 25 деца, 14 от които дали начало на нови родословия.

Извън митологията - Хуанди бил вожд на едно от най-силните племена в средната част на басейна на Хуанхъ, в Централнокитайската равнина. През патриархата много племена се заселили в този район. Суровите условия, не уплашили заселниците, защото мястото било подходящо за земеделие. Още 4-5 в. пр. н. е. в Китай вече се отглеждал ориз. Хората започнали да развъждат и жи-

Хуанди се слави като

мъдър управник

наследник на Шън нуну и властвал между 2698 и 2598 г. пр. н. е. С него като с първи реален владетел започват „Исторически записки“ на Сима Цян. Според някои легенди Хуанди живял 300 години. В края на живота му на земята са се появили еднорогът (цилин) и феникът (фънхуан) - знак за мъдрото управление. Когато наближил края на дните му, събрал мед от планината Цзиншан и излял триножник. А когато завършил започнатото, от небето се спуснал дракон. Хуанди се хванал за неговите мустаци, яхнал го и полетял в небето. Според даоистките версии, Хуанди постигнал дао, станал безсмъртен и се извисил. Неговите сподвижници стреляли по дракона с лъкове, мислейки че ще го принудят да се спусне, но безуспешно. Приема се че той е погребан в планината Чяошан в провинция Шаанси. Но според даоистките традиции, погребани са само неговите дрехи на смъртен. В средните векове даоистите почитали Хуанди като един от основоположниците на своето учение задно с Лаодзъ. Народът почитал Хуанди като божество на планетата Земя, богът покровител, според едни - на шивачите, според други - на архитектите, както и един от боговете на медицината, заедно с Фуси Шън нун. Китайските древни предания изразяват голямо преклонение пред Хуанди и затова следващите поколения се наричат потомците на Жълтия император. В памет на Хуанди и Йенди са построили мавзолей в провинция Шаанси. Всяка пролет, китайци от цял свят се стичат тук за да се поклонят на прародителите на китайската нация.

Людмила СЛАВЧЕВА

вотни.

Друго голямо племе от този район било предвождано от владетеля Йенди. След дълго митарстване и войни, двете племена се обединили с вече обособени националности от източната част на древен Китай - Йи и с националностите Ли и Мяо от юга. След това се оформила и началната китайска националност.

Император Хуанди положил големи усилия да създаде високонравствени отношения между хората си. Той изработил първият морален кодекс. Обучил и повишил боеспособността на армията си. Така в 56 битки успял да победи останалите племена и властвал над цялата територия. Спечелил си уважението на всички племена и бил признат за общ вожд.

В историческата традиция